

Praha 12. 5. 2026

VZP: Zhoubný nádor má přes 342 tisíc klientů, skoro 8 tisíc z nich se léčí s nádorem hlavy a krku

S některým typem rakoviny se aktuálně léčí přes 342 tisíc klientů Všeobecné zdravotní pojišťovny. Z toho téměř 8 tisíc z nich s nádorem hlavy a krku. Mohou postihnout rty, dutinu ústní, nos, vedlejší nosní dutiny, hltan, hrtan, slinné žlázy a místní lymfatickou tkáň. Za vznikem onemocnění stojí často kouření včetně vapování a alkohol. Náklady na léčbu dosáhly loni bezmála 640 milionů korun. Tiskovou zprávu vydáváme při příležitosti Českého dne proti rakovině, který je letos věnovaný právě nádorům hlavy a krku a jejich prevenci.

Nádory hlavy a krku je termín užívaný pro různorodou skupinu nádorů, jejichž původ je v ušní, nosní a krční oblasti. Jak uvádí [Liga proti rakovině](#), nádory je možné rozdělit na nádory dutiny ústní, hltanu, nosohltanu, hrtanu, přechodu hltanu v jícen, dutiny nosní a velkých a malých slinných žláz.

Každý rok je ve světě diagnostikováno více než půl milionu nových případů tohoto onemocnění, čímž se v četnosti výskytu řadí na páté místo mezi zhoubnými nádory. V České republice patří naopak mezi nádory méně časté, nepřekračující 5 % z celkového počtu zhoubných nádorů. Nejvyšší výskyt nádorů hlavy a krku je ve věku 55 až 74 let. Nejčastěji jsou hlášeny nádory hrtanu a hltanu.

„I když nízký počet může u někoho vyvolat pocit, že těmito typy nádorů je ohroženo jen malé množství lidí, i zde se ukazuje, že nejčastější příčinou vzniku tohoto typu vážného onemocnění je spojeno s nezdravým životním stylem. Konkrétně s kouřením, což platí i pro tzv. vapování, a také s nadměrným užíváním alkoholu. U mužů se nádory hlavy a krku vyskytují dvakrát více než u žen,“ říká Miroslav Jankůj, pověřený náměstek ředitele VZP ČR pro zdravotní péči, a dodává: „Celkové náklady na léčbu zhoubných nádorů byly vloni přes 25 miliard korun, z toho skoro 640 milionů korun šlo na terapii klientů s nádory krku a hlavy.“

Vznik zhoubných nádorů v oblasti hlavy a krku je podmíněn celou řadou faktorů, z nichž nejčastější jsou vlivy životního stylu. Předpokládá se, že 80–90 % karcinomů je spojeno s chronickým užíváním tabáku (včetně žvýkacího), u mnohých pacientů v kombinaci s nadužíváním alkoholu.

„Kombinace kouření a konzumace alkoholu výrazně zvyšuje riziko vzniku nádorového onemocnění. Dalšími predispozičními faktory jsou infekce lidským papilomavirem (HPV) a mnohem vzácněji virem Epstein–Barrové (EBV). Tyto nádory sice rychleji rostou, ale mají mnohem příznivější prognózu než nádory spojené s kouřením,“ říká doc. MUDr. Radka Lohynská, Ph.D., přednostka Onkologické kliniky 1. LF UK a Fakultní Thomayerovy nemocnice v Praze, a dodává: „Pro oblast hlavy a krku platí, že každý orgán má jiná rizika pro vznik nádoru. Například kouření nejčastěji vyvolává nádory hrtanu a dutiny ústní. Lidský papilomavirus způsobuje nádory krční mandle a kořene jazyka. Expozice ionizujícím záření je spojena se zvýšeným rizikem vzniku nádorů štítné žlázy, sluneční UV záření může vyvolat karcinom kůže a rtu a expozice dřevnému prachu vznik nádorů nosní dutiny a paranasálních dutin. I dlouhodobé mechanické dráždění sliznice dutiny ústní, například protézami či ostrými okraji zubních výplní, a nedostatečná ústní hygiena mohou vést ke vzniku nádoru.“ Nejdůležitější je všimnout si bulky na sliznici v ústech a krku nebo chrapotu včas, a pokud do 2–3 týdnů nezmizí, pak je vhodné neodkládat ORL vyšetření. Malé nádory se dají dobře léčit operací či zářením. U větších nádorů je pak nutná kombinace více metod léčby.

Některé možné příznaky nádoru krku:

- ▶ Bolestivé nebo ztížené polykání, pocit cizího tělesa v krku, nehojící se vřidek v dutině ústní;
- ▶ Nově vzniklý chrapot nebo změna zabarvení hlasu, kašel trvající déle než dva týdny, ztížené dýchání, vykašlávání krve;
- ▶ Postupně se zvětšující, většinou nebolestivá rezistence (bulka) zevně na krku;
- ▶ Bolesti v uchu, přetrvávající výtok nebo krvácení z ucha, krvácení z nosu, oční poruchy, bolesti a uvolňování zubů.

Žádný z těchto příznaků sám o sobě však nepotvrzuje diagnózu zhoubného nádoru. Vždy je nutné navštívit lékaře v případě, že se výše popsané příznaky vyskytnou, aby takové podezření vyloučil a určil pravou příčinu obtíží.

Z průzkumu, který si nechala VZP vypracovat, vyplývá, že jen 55 % Čechů ví, že screening je preventivní vyšetření k odhalení nemocí v časných a léčitelných stádiích. Některé ze screeningových vyšetření podstoupilo podle vlastní odpovědi pouze 30 % dotázaných. Z šetření dále vyplynulo, že se s nádorovým onemocněním v blízké rodině setkala celá polovina respondentů (52 %). Ti, kteří si takovou zkušenost nesou, jsou pak také ochotnější k návštěvě screeningového vyšetření.

*průzkum pro VZP ČR; agentura ppm factum research, s. r. o. (11/2024); 1 000 respondentů 18+

VZP apeluje na všechny klientky a klienty ve věku nad 35 resp. 45 let, aby nezanedbávali prevenci a využili možnost **absolvovat [screeningová vyšetření](#)**.

Viktorie Plíková
tisková mluvčí